

*А. М. Смиковська,
студентка V курсу б групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

МІСЦЕ ДУХОВНОЇ ТА БЛАГОДІЙНОЇ ОПІКИ ЦЕРКОВ У СИСТЕМІ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ НА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ

Сучасний етап існування українського соціуму характеризується високим рівнем злочинності та застосуванням кримінально-правового примусу як засобу боротьби з нею. За визначенням Б. М. Головкина, цілісний механізм кримінально-правового примусу держави поєднує можливу і дійсну діяльність, таким чином впливаючи на кримінальну активність (реальну і потенційну) певної частини суспільства і через неї на злочинність як явище суспільного життя.

У Кримінальному кодексі України вказано, що метою покарання є не тільки кара, а й виправлення засуджених і запобігання вчиненню ними нових злочинів. Однак виправлення, ресоціалізація та підготовки засудженого до життя в суспільстві з позицій установи виконання покарань (УВП) значно ускладнюються тим, що умови відбування покарань кардинально відрізняються від умов існування індивіда у суспільстві, а також відсутністю чітких критеріїв оцінювання діяльності УВП у цьому напрямі.

Покращити ситуацію щодо ресоціалізаційної роботи в установах виконання покарань може більш активне залучення церкви, яка здатна ефективно впливати на морально-етичні особистісні риси засудженого, надавати йому духовну та матеріальну підтримку. Це також зумовлено значною кількістю засуджених, які потребують духовної підтримки [3, с. 17].

На нашу думку, участь священослужителів може сприяти утвердженню у свідомості засуджених ідеалів добра, зняттю психоемоційної напруги, оздоровленню морального клімату. І це зрозуміло, бо участь церкви в моральному вихованні засуджених будується на принципі індивідуального підходу до особистості, тобто залучення засуджених до заходів, проведених священнослужителями, має здійснюватися тільки з урахуванням їх власного бажання й інтересу, винятково на добровільній основі.

Частини 2, 3 ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України містять положення про те, ресоціалізація – це свідоме відновлення засудженого в

соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві. Необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого. Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених виступають встановлений порядок виконання і відбування покарання (режим), пробация, суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив.

Відомо, що багато засуджених сповідує ту чи іншу релігію. Постулати милосердя, співчуття, терпіння здатні сформувати такі відносини, які зможуть допомогти в подоланні духовної кризи, вирішенні міжособистісних і групових конфліктів, життєвих проблем і взагалі поступово підточувати кримінальну субкультуру. Крім того, деякі релігійні організації проводять добровільну роботу серед засуджених, надають їм матеріальну допомогу [1, с. 211].

Залучаючи священнослужителів до роботи із засудженими, адміністрація попередньо ознайомлюється із тим, яку конфесію вони представляють, які переслідують інтереси, чи мають офіційний статус. У зв'язку із цією важливою ланкою роботи співробітники місць позбавлення волі взаємодіють із представниками місцевої влади, що опікуються в регіоні питаннями релігії. У кожному закладі діє кімната для проведення релігійних обрядів і проводяться щотижневі зустрічі священнослужителів із засудженими.

Вивчення досвіду роботи закладів пенітенціарної системи та експериментальні дослідження переконують, що чим багатший зміст, ширший діапазон форм і різноманітніші методи, що використовуються в системі виправлення засуджених, тим успішніше вирішуються завдання ресоціалізації. При цьому необхідними умовами ефективного проведення цієї роботи можна назвати єдність виховних впливів на інтелектуальні, емоційні, вольові, ціннісно-мотиваційні компоненти свідомості і поведінки засуджених із залученням кожного з них до діяльності, яка відповідає їх віковим та індивідуальним особливостям, духовним запитам та інтересам.

Крім того, слід виходити з того, що основні принципи релігійної свободи щодо ув'язнених закріплені в таких міжнародних нормативних актах, як Загальна декларація прав людини ООН, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права Ради Європи, Мінімальні стандартні правила поведіння з ув'язненими ООН. Відповідно до міжнародних стандартів у галузі пенітенціарного права кожна людина має право на свободу думки, совісті і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати свою релігію або не сповідувати жодної, висловлювати власні переконання, у тому числі в молитвах і обрядах, а також свободу змінити свою релігію і переконання. До всіх осіб,

позбавлених волі, потрібно ставитися гуманно, поважати їх гідність. Держави зобов'язані гарантувати релігійні права і створювати ув'язненим необхідні умови для практичної реалізації цих прав.

Кожному ув'язненому має бути дозволено задовольняти потреби свого релігійного життя за допомогою участі у богослужіннях, що проводяться в установі, отримувати у своє розпорядження літературу релігійної тематики, що містить основи їх віросповідання [4, с. 57].

В Україні це питання регулюється такими нормативно-правовими актами, крім названих вище міжнародних правових актів: Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, які затверджені наказом Міністерства юстиції, законами України «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про попереднє ув'язнення».

Слід звернути увагу на те, що співпраця релігійних організацій з органами виконання покарань відбувається на основі угоди про співпрацю, в якій зазначено, що церква допомагає перевиховувати тих, хто знаходиться в місцях позбавлення волі, проводить богослужіння, створює бібліотеки, відкриває недільні школи, допомагає матеріально тим, хто знаходиться в місцях позбавлення волі.

Отже, право на вільне віросповідання кожної особи є невід'ємним та гарантованим міжнародними актами і національним законодавством. Робота релігійних організацій як засіб ресоціалізації на добровільній основі може стати у нагоді усім засудженим до позбавлення волі, незалежно від віку, статі, тяжкості злочину, за який відбуває покарання конкретна особа. Разом із тим, впроваджуючи роботу цих організацій, слід пам'ятати, що цей вид соціально-виховної роботи може застосовуватися винятково на добровільних засадах.

Список літератури

1. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [підручник] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і допов. – Харків: Право, 2009. – 288 с.
2. Головкін Б. М. Превентивний вплив системи антикримінального законодавства України на злочинність / Б. М. Головкін // Вісник Академії правових наук України: зб. наук. пр. – Харків: Право, 2012. – № 4 (71). – С. 308–317.
3. Проскура В. В. Роль церкви у ресоціалізації засуджених до позбавлення волі / В. В. Проскура // Український соціум. – 2015. – № 2. – С. 17–25. – С. 17.
4. Таволжанський О. В. Міжнародні стандарти при здійсненні соціально-вихованої роботи із засудженими до позбавлення волі / О. В. Таволжанський // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 4. – Т. 3. Серія: Юридичні науки. – С. 57–60.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.